

VERSLAG IN DE ZIN VAN ARTIKEL 11, TWEEDE LID, VAN HET BESLUIT NEVENVESTIGINGS- EN NEVENZITTINGSPLAATSEN

Bij koninklijk besluit van 17 juni 2004 (Stb. 2004, 288) is het Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen (Bnn) aangevuld met de mogelijkheid voor de Raad voor de rechtspraak (de Raad) om op verzoek van een gerechtsbestuur een of meer nevenzittingsplaatsen buiten het rechtsgebied aan te wijzen voor de behandeling van een zaak of categorieën van zaken met het oog op een snellere behandeling van die zaken. Deze mogelijkheid is neergelegd in de artikelen 7 (gerechtshoven), 8 (rechtbanken) en 9 (rechter-commissaris in strafzaken) van het besluit. Een en ander is met ingang van 1 juli 2004 in werking getreden. In staatsblad 2004, 388 is met vernumming van een aantal artikelen, de volledige, met ingang van 1 september 2004 geldende tekst van het besluit geplaatst.

Ingevolge artikel 11, tweede lid, van het Bnn doet de Raad jaarlijks verslag van het resultaat en de wijze waarop de artikelen 7 tot en met 9 zijn uitgevoerd door de Raad en de gerechten. Hiermee wordt beoogd inzicht te verkrijgen onder meer in de mate waarin en de wijze waarop de Raad gebruik maakt van de mogelijkheid nevenzittingsplaatsen aan te wijzen en de mate waarin en de wijze waarop de gerechten gebruik maken van de mogelijkheid tijdelijk zaken te behandelen in een nevenzittingsplaats buiten het rechtsgebied. Het verslag moet een beeld geven van de werking en de effecten van de regeling in de praktijk en van de doelmatigheid van de regeling.

De Raad besteedt daarbij aandacht aan de volgende, in het tweede lid van artikel 11 opgesomde, zaken.

1. In 2004 gegeven aanwijzingen en de redenen daarvoor (onderdeel a.)

In het jaar 2004 heeft de Raad drie aanwijzingsbesluiten genomen:

a. Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen megestrafzaken van 1 juli 2004.

De behandeling van zogenoemde megestrafzaken vormt een grote belasting voor veel gerechten. De omvang is vaak zodanig dat er zonder aanvullende maatregelen onvoldoende zittingscapaciteit is om de zaak tijdig te behandelen, zodat er sprake is van een terugkerende piekbelasting. De belasting is verder juist in megestrafzaken landelijk zeer ongelijk verdeeld: vooral de gerechten in de Randstad hebben hiermee te kampen. Om die reden is het Landelijk Coördinatiecentrum megazaken (LCM) opgericht. Onder leiding van de landelijke coördinator megazaken draagt dit bij aan een evenwichtige landelijke verdeling van megestrafzaken over de gerechten. Om de landelijke coördinator megazaken de mogelijkheid te geven megestrafzaken toe te delen aan het gerecht dat daar naar zijn oordeel het meest voor in aanmerking komt, dienen megestrafzaken te kunnen worden behandeld door een ander gerecht dan het gerecht dat daartoe volgens de regels van de relatieve competentie bevoegd is. De Raad heeft op grond van de artikelen 7 en 8 van het Bnn -in het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen megestrafzaken -de hoofdplaatsen van de gerechtshoven tot elkaars nevenzittingsplaatsen aangewezen; hetzelfde is gebeurd ten aanzien van de hoofdplaatsen en nevenvestigingsplaatsen van de rechtbanken. Het gebrek aan zittingscapaciteit om alle megazaken zelf te behandelen is structureel van aard.

b. Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen strafzaken gerechtshof Amsterdam en rechtbank Haarlem van 13 september 2004.

De toename van het aantal drugskoeriers dat op Schiphol aankomt en wordt aangehouden, leidt tot capaciteitsproblemen, zowel bij de detentie als bij de afdoening van strafzaken. Om die reden is het Bnn bij koninklijk besluit van 6 maart 2002 (Stb. 2002, 126) zo gewijzigd dat voor de behandeling van strafzaken van het gerechtshof Amsterdam en de rechtbank Haarlem alle andere hoofdplaatsen als nevenzittingsplaats werden aangewezen.

Genoemd koninklijk besluit van 6 maart 2002 is bij meergenoemd koninklijk besluit van 17 juni 2004 ingetrokken. .

De redenen waarom het indertijd nodig werd geacht om voor de behandeling van strafzaken van het gerechtshof Amsterdam en de rechtbank Haarlem andere hoofdplaatsen als nevenzittingsplaats aan te wijzen, golden echter nog onverkort, zodat een daartoe strekkende aanwijzing van de Raad nodig was. Aangezien in de praktijk is gebleken dat alleen Arnhem en Leeuwarden als nevenzittingsplaatsen van het gerechtshof Amsterdam fungeren, is de aanwijzing van de Raad daartoe beperkt gebleven. Het gebrek aan zittingscapaciteit van het gerechtshof Amsterdam is van tijdelijke aard. De aanwijzing vond plaats om de achterstanden in te lopen. Inmiddels is gebleken dat het ressortsparket Amsterdam ten tijde van de overdracht van zaken aan het gerechtshof Leeuwarden is uitgegaan van een grotere werkvoorraad dan daadwerkelijk aan de orde was. Over enige tijd zal geen gebruik meer worden gemaakt van de bijstand door het gerechtshof Leeuwarden. De bijstand van het hof Arnhem ten aanzien van de behandeling van de appellen in Utrechtse strafzaken zal langer nodig zijn. Het gebrek aan zittingscapaciteit van de rechtbank Haarlem is eveneens tijdelijk van aard. In 2005 worden de Schipholzaken weer in het arrondissement Haarlem behandeld.

In de loop van 2005 wordt bezien of het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen strafzaken voor wat betreft de rechtbank Haarlem dient te worden ingetrokken.

c. Het Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaats sociale zekerheidszaken rechtbank Amsterdam van 4 november 2004.

De rechtbank Amsterdam beschikt over onvoldoende zittingscapaciteit voor de behandeling van sociale zekerheidszaken. De rechtbank Arnhem is de dichtstbijzijnde rechtbank die in staat is om de behandeling van een deel van deze zaken over te nemen en is daarom aangewezen als nevenzittingsplaats van de rechtbank Amsterdam voor de behandeling van sociale zekerheidszaken.

!Het gebrek aan zittingscapaciteit is, mede door de vermindering van het aantal vreemdelingenzaken, tijdelijk van aard.

Geldingsduur

De hiervoor onder la genoemde aanwijzing is -zowel voor wat betreft de gerechtshoven als voor wat betreft de rechtbanken -geschied voor de duur van drie jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van het aanwijzingsbesluit (in werking getreden met ingang van 3 juli 2004).

De onder lb genoemde aanwijzing is -zowel voor wat betreft de gerechtshoven als voor wat betreft de rechtbanken -geschied voor de duur van drie jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van het aanwijzingsbesluit (in werking getreden met ingang van 1 oktober 2004).

De onder lc genoemde aanwijzing tenslotte is geschied voor de duur van drie jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit besluit (in werking getreden met ingang van 6 november 2004).

2. De mate waarin bij de aanwijzing van een of meer nevenzittingsplaatsen niet is gekozen voor een aangrenzend arrondissement of ressort en de redenen daarvoor (onderdeel b.) .

Ad la:

De aanwijzing, tot nevenzittingsplaats voor de behandeling van megestrafzaken van een rechtbank, van de hoofdplaatsen en de nevenvestigingsplaatsen van alle andere rechtbanken maakt het de landelijke coördinator megazaken mogelijk door een landelijke verdeling een optimaal gebruik te maken van de beschikbare en fysieke middelen. Er wordt daarbij naar gestreefd om zaken zo veel mogelijk in een naburig rechtsgebied te doen behandelen.

Ad lb:

Voor de behandeling van strafzaken van **het gerechtshof Amsterdam** zijn de hoofdplaatsen van de gerechtshoven in de aangrenzende ressorten Arnhem en Leeuwarden aangewezen als nevenzittingsplaats van het gerechtshof Amsterdam.

Voor de behandeling van strafzaken betreffende op de luchthaven Schiphol gepleegde delicten is, naast de hoofdplaats van de rechtbank in het aangrenzende arrondissement Alkmaar, de hoofdplaats van de rechtbank Utrecht aangewezen als nevenzittingsplaats van **de rechtbank Haarlem**. De rechtbanken in de andere aangrenzende arrondissementen hadden onvoldoende capaciteit om extra strafzaken te behandelen.

Ad lc:

De rechtbanken in de aangrenzende arrondissementen beschikken niet over capaciteit om extra sociale zekerheidszaken te behandelen.

3. Resultaten van het overleg met het College van procureurs-generaal als bedoeld in artikelen 7 en 8 (onderdeel c.).

(In het zesde lid van de artikelen 7 en 8 wordt bepaald dat, indien de aanwijzing betrekking heeft op strafzaken de aanwijzing niet plaatsvindt, dan nadat de Raad daarover het College van procureurs-generaal heeft gehoord.)

Ad la:

Het College van procureurs-generaal is gehoord en heeft bij brief van 23 juni 2004 met het aanwijzingsbesluit ingestemd.

Ad lb:

Het College van procureurs-generaal is op 31 augustus 2004 gehoord en heeft met de aanwijzing ingestemd.

Ad 1c:

Deze aanwijzing heeft geen betrekking op strafzaken.

4. Aantal en de categorieën van zaken die daadwerkelijk in een nevenzittingsplaats buiten het ressort onderscheidenlijk buiten het arrondissement zijn behandeld (onderdeel d.).

Zie ook het tweede lid van artike140 van het Besluit financiering rechtspraak, dat luidt: Bij het verslag van de Raad onderscheidenlijk het bestuur van een gerecht, bedoeld in het eerste lid, dat betrekking heeft op de besteding van het algemene budget wordt aangegeven welke aantallen en categorieën van zaken van het gerecht zijn afgehandeld, welke aantallen en categorieën van zaken als nevenzittingsplaats van een ander gerecht zijn afgehandeld en welke aantallen en categorieën van zaken in een nevenzittingsplaats buiten het rechtsgebied zijn afgehandeld. (Met "verslag" wordt hier het jaarverslag van de Raad onderscheidenlijk van de gerechtsbesturen bedoeld.)

Ten behoeve van een ordentelijk verloop van de onderlinge bijstandsverlening heeft de Raad een leidraad ontwikkeld voor de gerechten waarin uitgangspunten worden geformuleerd voor de toepassing van de desbetreffende artikelen van het Bnn. In deze leidraad worden ook richtlijnen gegeven voor de registratie van de zaken.

In de nevenzittingsplaatsen zijn in 2004 de volgende zaken behandeld:

Ad 1a:

Er is één, Amsterdamse, megastrafzaak in een nevenzittingsplaats buiten het arrondissement behandeld (in Zwolle, een aangrenzend arrondissement).

Ad 1b:

Gerechtshof Amsterdam: Alle tegen strafzaken van de rechtbank Utrecht ingestelde appellens zijn in Arnhem behandeld. Het gaat om 2239 zaken (geëxtrapoleerd vanaf het tot en met november 2004 bekende cijfer tot en met 31 december 2004.).

In Leeuwarden zijn 750 zaken van categorie 701 (meervoudige strafzaken) overgedragen. In 2004 heeft het gerechtshof Leeuwarden 109 zaken van die categorie afgedaan.

Rechtbank Haarlem: In Alkmaar en Utrecht zijn in 2004 243 meervoudige kamerzaken en 10 politierechterzaken behandeld. De activiteiten van de rechter-commissaris en de raadkamerbehandelingen vonden in Haarlem plaats.

Ad 1c:

Er zijn 200 Amsterdamse sociale zekerheidszaken door de rechtbank Arnhem behandeld.

5. De effecten van de behandeling in een nevenzittingsplaats buiten het ressort onderscheidenlijk buiten het arrondissement op de werkvoorraden, de doelmatige inzet van de zittingscapaciteit en de positie van de justitiabelen (onderdeel e.).

Ad 1a:

Door spreiding van de werkdruk in megazaken over alle rechtbanken wordt overcapaciteit beter benut en ondercapaciteit vermeden. De justitiabelen worden in een aantal gevallen geconfronteerd met een langere reistijd. Het gaat overigens veelal om gedetineerden.

Ad 1b:

Gerechtshof Amsterdam: De werkvoorraad is afgenomen; na afdoening van de 750 zaken door het gerechtshof Leeuwarden is de bijstand door dat gerechtshof niet meer nodig. Voor bepaalde justitiabelen neemt de reistijd toe.

Rechtbank Haarlem: De afspraken tot het overhevelen van zaken naar Alkmaar en Utrecht dateren uit het jaar 2002 toen werkvoorraden en doorlooptijden in Haarlem als gevolg van de zgn. "bolletjescrisis" naar een onverantwoord niveau waren opgelopen. Reeds aan het einde van 2003 waren de achterstanden weggewerkt en de doorlooptijden door speciale inhaalacties weer tot normale proporties teruggebracht. Overeenkomstig de langerlopende afspraken met de rechtbanken Alkmaar en Utrecht zijn aldaar echter in 2004 nog Schipholzaken

behandeld. Dit heeft echter geen effect gehad op de werkvoorraden of de doelmatige inzet van de zittingscapaciteit.

Voor de justitiabelen heeft de behandeling in Utrecht of Alkmaar nauwelijks effect gehad. Zo goed als alle verdachten waren gedetineerd en daardoor over het gehele land verspreid. Hun reistijd is minimaal beïnvloed.

Ad 1c:

De werkvoorraad van de rechtbank Amsterdam is verminderd met 200 zaken. Mede door de doorgeleiding naar Arnhem van sociale zekerheidszaken is de werkvoorraad van de sector bestuursrecht in Amsterdam gedaald onder het niveau van de jaarproductie van 2004 van de sector .

De justitiabelen moeten voor de behandeling van hun zaak naar Arnhem reizen. Dit zal voor hen veelal een langere reistijd betekenen.

6. Klachten in verband met het behandelen van zaken in een nevenzittingsplaats buiten het ressort of arrondissement en de wijze waarop deze zijn afgehandeld (onderdeel f.).

Ad 1a:

Er zijn geen klachten geweest

Ad 1b:

Gerechtshof Amsterdam: Voor zover het de behandeling in Arnhem betreft heeft een enkele advocaat in het begin aangegeven dat hij de zaak van zijn cliënt in Amsterdam behandeld wenste te zien, zowel uit principiële overwegingen als vanwege de afstand.

Voor zover het de behandeling in Leeuwarden betreft zijn in totaal vier klachten geregistreerd. De klachten zijn centraal afgedaan bij het ressortsparket. De klachten hadden betrekking op reistijd en/of reiskosten. Drie klachten zijn afgewikkeld, één klacht is nog in behandeling.

Rechtbank Haarlem: Er zijn geen officiële klachten ingediend met betrekking tot de behandeling in Utrecht of Alkmaar. Er is wel informeel geklaagd door zowel het openbaar ministerie als de advocatuur. Deze klachten hadden steeds betrekking op de bijkomende reistijd.

Ad 1c:

Er zijn bij de rechtbanken Arnhem en Amsterdam geen klachten binnengekomen in verband met de behandeling van zaken in Arnhem. Wel heeft het in het begin bij beide rechtbanken geleid tot een beperkt aantal (telefonische) vragen naar de achtergrond van de behandeling in Arnhem. In twee gevallen is op dringend verzoek van een van partijen besloten de behandeling van de zaak toch in Amsterdam te laten plaatsvinden.

7. Knelpunten bij de uitvoering van de aanwijzingsbevoegdheid (onderdeel g.).

Ad 1a:

Er is een aantal praktische problemen gesignaleerd dat aandacht behoeft. Zo is het niet zonder een groot aantal aanpassingen mogelijk in elkaars COMPAS-systeem te werken. Voorts is niet altijd duidelijk onder wiens verantwoordelijkheid het verspreiden van processtukken aan de advocatuur valt, wie de tolken op de andere locatie regelt, wie de parketpolitie informeert enzovoort. Deze problemen worden in 2005 vanuit het LCM aangepakt.

Ad 1b:

Gerechtshof Amsterdam: Er zijn geen knelpunten geconstateerd bij de behandeling van Utrechtse appellaten in strafzaken in Arnhem. Wel heeft het enige moeite en tijd gekost de werkprocessen van de rechtbank Utrecht en het gerechtshof Arnhem op elkaar af te stemmen.

Met betrekking tot de behandeling van zaken in Leeuwarden zijn geen knelpunten geconstateerd.

Rechtbank Haarlem: Doordat de instroom van drugskoeriers door het gewijzigde beleid in 2004 sterk is teruggelopen konden minder zaken worden overgedragen aan Alkmaar en Utrecht dan was overeengekomen.

Ad 1c:

Noch bij de rechtbank Amsterdam noch bij de rechtbank Arnhem hebben zich van belang zijnde organisatorische knelpunten voorgedaan.

8. Resultaten van het overleg bedoeld in het eerste lid van artikel 11 (onderdeel h.).

Het eerste lid van artikel 11 bepaalt dat de Raad jaarlijks overlegt met het College van procureurs-generaal en met de Nederlandse Orde van Advocaten over de uitvoering van de artikelen 7 tot en met 9 in de praktijk. Het gewijzigde Bnn is op 1 juli 2004 in werking getreden. Omdat in de praktijk nog niet veel ervaring is opgedaan met de uitvoering van de artikelen 7 tot en met 9 van dit besluit, heeft hierover in 2004 g geen overleg plaatsgevonden met het College van procureurs-generaal en met de Nederlandse Orde van Advocaten.

Den Haag, 4 februari 2005

De Raad voor de rechtspraak